

Debatindlæg vedr. undergruppen på Ærø's, "En sydfynsk nationalpark set fra Ærø" på www.nationalparksydfyn.dk, af Nils Ørum.

Indlægget fra "undergruppen på Ærø", på Nationalpark Sydfyns hjemmeside, oser langt væk af ængstelse for forandring, og det er synd: ængstelse for yderligere faldende kreditværdighed, flere vådområder, færre heste på græs og for at et "fuldt fungerende samfund, som befolkningen ønsker at bevare" skal gå til grunde. Selvfølgelig er ængstelsen ærligt ment. Den kommer fra en gruppe, der har deres grunde til at se skeptisk på Ærø som en del af en kommende nationalpark. Og JA! Øen vil forandre sig! Og, JA! - først og fremmest vil øens landbrug *skulle* forandre sig. Men hør her, nationalpark eller ej – landbruget som vi kender det, vil under alle omstændigheder ændre sig radikalt de kommende år, og det er ikke virkeliggørelsen af en nationalpark, der gør det, men at reguleringer og love vil sørge for det, - det vil både komme udefra og oppefra – på EU-niveau og nationalt. Det vil ske om man vil det eller ej, styret af samfundspolitiske og økonomiske bevæggrunde. Derfor ... ved ikke at indgå konstruktivt i arbejdet med en mulig nationalpark i Det Sydfynske Øhav, fraskriver man sig en gylden chance for medindflydelse og man vil med garanti komme til at opleve det, som man i gruppen åbenlyst frygter allermost: formynderi.

Det gruppen ønsker, sådan som det fremstår for mig, er for alt i verden, ingen forandring. "Man ved, hvad man har"! Denne holdning skinner igennem punkt for punkt og jeg vil derfor i det følgende, med den bedste hensigt, kommentere et udvalg af dem.

At der i nationalparksammenhæng skulle være tale om en "uklar debatproces, hvor skeptikersynspunkter ikke er velkomne", forstår jeg ikke. Jeg mener tværtimod, at der er gjort en omhyggelig indsats for at inddrage alle parter og synspunkter før høringsfasen indledes. At så folk på Ærø ikke, efter denne gruppes mening, ønsker at bidrage, må være en opfattelse, der står for gruppens egen regning. "Undergruppen på Ærø" skriver, at kun en promille af ærøboerne deltager i arbejdsudvalg, altså færre end 7 personer. Jeg tror nu nok at antallet er lidt højere, men jeg vil gerne medgive, at det ikke er nogen bragende succes. Årsagen findes hovedsageligt, mener jeg, i den tid, der kræves for at "sidde med" i Svendborg. Utvivlsomt vil tilslutningen til den kommende høringsfase, som delvist foregår lokalt, på en helt anden måde afspejle det lokale engagement i sagen.

"Ærø er den eneste ikke brofaste ø, med et fuldt fungerende samfund, som befolkningen ønsker at bevare", skriver gruppen. At bevare det ærøske samfund, ønsker vi vel alle og lige netop nu er opgaven sat på spidsen – nogen vil mene at der i en tid med store udfordringer skal nytænkning og utraditionelle metoder til, andre modsat. Men mon ikke Ærøs udvikling imødekommes bedst igennem samarbejde, viden og omstillingsparathed.

Gruppen argumenterer: "At Svendborg Kommune, helt uden grund, bruger kraftigere opstramning på nitratudledning end regeringen lægger op til". Selv tager jeg hatten af for en kommune, der ser med alvor på de åbenlyse problemer – dette i modsætning til en utilstrækkelig landspolitisk konsekvens på området, idet Danmark nu står med en næsten uoverstigelig udfordring, når juridisk bindende EU-aftaler skal efterleves indenfor få år og landbruget *skal* reducere den nuværende nitratudledning med 50 %. At Ærø og Langeland skulle have "meget" lave tal for nitratudvaskning, beror vel på målsætningen og hvem og hvad, man sammenligner sig med.

Gruppen mener, at en oversvømming af yderligere arealer vil være et stort og voldsomt indgreb, som vil medføre sumpede arealer, der ikke gavner en naturoplevelse! På baggrund af mine erfaringer som naturvejleder ved jeg ikke, om jeg skal le eller græde. Kan vi bare genskabe lidt af det, der er gået tabt gennem de sidste 50 år, hvor stort set alt er drænet, åer og vandløb er rørlagt, vandhuller er fyldt op, så vil det bidrage til en rigere natur og selvsagt også rigere oplevelser der.

Et andet af gruppens argumenter handler om, at der ikke vil være nok arealer eller foder til heste og kreaturer, hvis man vælger at genskabe flere af øens tidligere vådområder. Men, med en nationalpark menes ikke, at det hele gro til i krat, der menes heller ikke højere grundvandstand overalt ... langt fra alt får lov til at gro til eller ligge i sump! At forholdene skulle blive som gruppen frygter, beror på en misforståelse. Nej, der vil i sagens natur tværtimod blive tale om flere eng-områder med "krav" om afgræsning og slet. Man skyder helt ved siden af med en sådan argumentation.

Gruppen bemærker endvidere, at arbejdspladserne, som denne naturtype genererer, tilfalder Skov- og Naturstyrelsen og ikke det lokale samfund. "Dette er negativ erhvervsfremme" konstateres der, hvilket får mig til at overveje, om gruppen også har den samme holdning til de personer på Ærø, der har job på fastlandet? Og i øvrigt bekræfter erfaringer fra andre nationalparker over hele kloden, at der generelt skabes mange lokale arbejdspladser i udviklings- og driftsøjemed.

Ærø Kommune bliver pålagt en større vedligeholdelsespligt af veje og stier, skriver gruppen. Ja. I det, at Ærø som en del af en nationalpark med sikkerhed vil opleve øget interesse både fra turister og tilflyttere, vil skattegrundlaget øges og flere arbejdspladser vil blive en følge. De skitserede udviklingstilskud til blandt andet vedligeholdelsesopgaver, vil også kunne bøde på de øgede udgifter og arbejdsmængder.

Så er man inde på problematikken omkring lufthavnens placering i Gråsten Nor. Lad mig her minde om at området har status af Natura2000 og hermed er udpeget som et internationalt naturreservat. En lufthavn her er fejlplaceret og den vil sandsynligvis blive flyttet i takt med, at Natura2000 lovgrundlaget gennemføres landet over. En ny lokalitet til lufthavnen vil næppe, som gruppen antyder, inddrage et andet vigtigt naturområde.

At primitive overnatningsmuligheder, som gruppen skriver, skulle udmønte sig i ulig konkurrence til den ærøske turistindustri, er ærligt talt en besynderlig tanke. Tværtimod vil et styrket kultur- og naturgrundlag erfaringsmæssigt øge belægningen markant. Jeg står selv for et udlejningssted, og forventer en fordobling af udlejningsperioden og tilsvarende øget indtjening. En 100 % øgning i belægningen i de to lejligheder er ikke et urealistisk bud, hvilket alene fra min gård, totalt set vil generere op imod 250.000 kroner mere til øen årligt. I dagens Danmark er hvert 20 job relateret til turismen (folkedragt eller ej) og turisme-erhvervet er indtægtsmæssigt vokset fra landbruget! Og der vil, tværtimod hvad gruppen mener, også for værfterne, blive tale om alle tiders chance for en produktudvikling og produktion, der tager naturforholdet alvorligt. Den udfordring har ikke mindst Søby Værft allerede taget fat på og på sigt vil netop det kunne skabe en markant skarpere profil i det forestående arbejde med at sikre en fortsat rentabel virksomhed. At det skulle være nødvendigt at "lukke" industrien på Ærø er meget langt fra målsætningen med en nationalpark og antagelsen tjener ikke til andet end som skræmmebillede.

Ko-græsserlaug bliver nævnt som en kunstig konkurrence til lokale kvægbrugere

(herunder undertegnede). Faktum er bare, at kvægbonden er en uddøende race og at det må forudses, at de få større besætninger, der er tilbage på øen, efterhånden forsvinder. Tages denne veldokumenterede udvikling alvorligt, og set i lyset af behovet for naturpleje ved afgræsning, vil det ikke kun være gunstigt, men også nødvendigt med flere små-producenter etablerede i laug. For eksempel med fælles afsætning under brandet, "ÆRØ".

Til sidst skriver gruppen, at trafikhavnen i Ærøskøbing langsomt vil uddø med et skærpet regelsæt! Men ærlig talt, Ærøskøbing Havn står allerede i dag, som så meget andet på Ærø, foran en stor udfordring idet hele det indre farvand i Det Sydfynske Øhav er udpeget som Natura2000-område og at alvoren med en sådan status tilsyneladende fortsat heller ikke er gået op for "undergruppen på Ærø". Dette faktum til trods, er det en overordentlig pessimistisk antagelse.

Hvorfor tager gruppen ikke fat på det mest indlysende emne af alle - det industrielle landbrug, det erhverv der, hvis vi går til roden, mere end noget andet konflikter med nationalparks-tanken. Jeg kan ikke undgå at konkludere, at det må handle om berøringsangst. Det er bekymrende når gruppen, der tæller en stærk repræsentation fra øens konventionelle landbrug, vælger at skyde et initiativ ned, der rummer en unik mulighed for at udvikle det sydfynske område – bekymrende, set i lyset af det selv samme erhvervs trængsler! Affolkning, gylle, kunstgødning, pesticider og dræning er ikke fremmede for en levende og afvekslende natur og et bæredygtigt samfund på landet. Mener man det, vender man tingene på hovedet. Mig minder fortielsen af problemet om komiske Ali, I husker ham fra Irak-krigen og hans omvendte logik, mens bomberne faldt om ørene på ham og han på fjernsynsskærmen fortsat insisterede på, at alt åndede idyl. Som Piet Hein har sagt det så fint: "Hvad rager det den, som er sikker på sit, at resten af verden, er ude af trit".

Det står efterhånden klart for langt de fleste af os, at der er brug for nytænkning i yderområderne og at især landbrugets problemer er vokset over hovedet på os - at den farbare vej nu kræver handling med forandring som tema. Man behøver blot at orientere sig om landbrugets indtjeningsproblemer og gældsætning for at se, at selvbestemmelse for længst er ude af hænderne på landmændene og at deres fremtid hviler på nåde fra EU, stat, kreditforening og bank. Lokomotiv for øens udvikling kan man langt fra kalde landbrugserhvervet, som det er skruet sammen i dag.

Forandring og tilpasning er det, der har skabt vores samfund og forandring og tilpasning er fortsat grundlaget for Ærøs udvikling. Dette er ikke ensbetydende med, at man bare skal tage alt nyt for gode varer, men at der er en grænse for, hvor længe samfundet skal og kan se passivt til og holde fast på noget, der *har* bevist, at det ikke slår til – hverken når det gælder økonomien, miljøet eller naturen.

En nationalpark i det sydfynske område er en himmelsendt chance for omstilling, herunder også for et omstillings-landbrug. Og med det mener jeg et landbrug, der viser vejen ved en praksis, som giver os større biodiversitet, renere grundvand, et renere og mere fiskerigt øhav, mere liv i landskabet og som binder mere CO₂ - et landbrug som kort sagt ikke slider på naturen - vores fælles arv - og som sikrer vores egen og vores børns fremtid. Et landbrug som kan give vores egn vækst på præmisser, der også på langt sigt er perspektiver i. Og vejen frem ligger i at tænke nyt. Betydelige muligheder ligger der i en overgang til energi- og højværdiafgrøder, forædling frem for direkte salg af råvarer, nicheproduktion, selvforsyning, en bedre udnyttelse af restprodukter, også kaldet

symbiose, og at forske, undervise og praktisere i grøn teknologi m.m. Mulighederne er uendelige, og det der er brug for nu, er visioner, mod og indsigt.

I Australien var der i 80'erne overvældende modstand mod etablering af nationalparker på land og på hav. Op imod 90 % af befolkningen var chokerede, da regeringen gennemtrumfede en lang række nationalparker. 10 år efter "katastrofen" var opbakningen i befolkningen vendt og på over 90 %. Og hvorfor? Fordi det relativt hurtigt stod klart, at fordelene var så overvældende og indlysende, at virkeligheden gjorde skeptikernes spådomme til skamme.

Med venlig hilsen

Nils Ørum, Voderup, Ærø